

פגישה במטוס

יעקב אלג'ם

ב 5 ליוני 2001 טסתי עם רעיתי לאתונה. למה לאתונה? – זה סיפור אחר.

נתבקשנו להגיע לשדה התעופה בחמש בבוקר. בשקית נפרדת הכנתי לעצמי טלית, תפילין וסידור "רינת ישראל". התכוונתי להתפלל שחרית בשדה התעופה, ולכן לא הכנסתי את השקית למזוודה. בעצם, לא כל כך הגיוני, הרי יכלתי להוציא את השקית לפני מסירת הזיווד. בירידה מהמונית בשדה התעופה, בעודי מפהק מהקימה המוקדמת – חֶשֶׁךְ לְבִי!: השקית שהייתה אמורה להיות בידי – איננה! סקירה מהירה בתאי הזכרון צילמה את הרגע בו התעסקתי עם בדק בית אחרון – גז, חשמל, ובעוד המונית צופרת ללא רחמים, כנראה, אז שכחתי לקחת את שקית הניילון עם הטלית והתפילין. כך להתחיל טיול בחו"ל, כבר ברגל שמאל?

עצוב וחפוי עליתי למטוס, ובנוסף לחרדת הטיסה עכשיו התווספה חרדת העבירה וחרדת הרשלנות שבגללה לא אוכל לקיים מצווה בסיסית של יהודי – להתפלל!

בעודי נובר נואשות בתיק היד – צץ לפתע הסידור הקטן של "רינת ישראל". דפדפתי בו במפוזר, מדמיין איזה חדוות רוח הייתה שֹׁרָה עלי אילו הטלית והתפילין היו ברשותי. בהיסח הדעת סובבתי את ראשי לכיוון הנוסעים, וראיתי בחור חרדי, באמצע המטוס, שקוע בקריאה. הוא היה אדם צעיר, שחור שיער, פניו נמרצות, עיניו נצצו פֶּשֶׁל אדם נחוש. קמתי וניגשתי אליו, הצגתי את עצמי, סיפרתי על השכחה המביכה, וביקשתי שישאיל לי טלית ותפילין כדי שאוכל להתפלל כהלכה. הוא קם, וללא היסוס הגיש לי את השקית שלו. כיוון שזאת הייתה טיסת צ'רטר, המקום היה צפוף, ולכן הציע שאגש למחלקת העסקים ואסביר לדיילת את סיבת נוכחותי שם. אכן, לאחר ההסבר הדיילת נתרצתה והניחה לי לנפשי.

תפילתי עברה ברטט רב ובריגוש, אבל בחטף. מאז שהיהדות "קפצה עלי" – זו הפעם הראשונה שאני מתפלל כך (אני ומטוס, כידוע, צהובים זה לזה). עם סיום התפילה רווח לי. הודיתי לחרדי האדיב והחזרתי לו את כל הציווד. בעודי פונה לעבר כיסאי, תוך שאני אומר "שלום" מנומס, האיש אחז

לפתע בכתפי, ובקול סמיך ומתכתי אמר: "אתה לא יודע מה עשית!" וחזר על דבריו שוב ושוב:

אתה לא יודע מה עשית! כמושוק קפאתי במקום, אחוז בהלה למשמע המילים האלה. מהו הדבר הנורא שעשיתי, שבגללו האיש הזר קם מכיסאו, הניף את שתי ידיו לצדדים, ובדרמטיות מודגשת הוסיף: "אתה עכשיו זעזעת את אמות הסיפים! עכשיו צברת למעלה אלפי נקודות זכות! עכשיו הבקעת רקיעים! עשית רעש גדול למעלה! מלאכים ומִשְׁרָתֵי מרום מדברים עליך". הסבריו של האיש שאזכירו בראשי תיבות – י.ד. – לא הרגיעו אותי – להיפך!

נחרדתי! אני שבורח מרעשים, ועוד בשמיים, אני שבמטוס מעי מרקדים – אלה לא סימנים טובים! בוודאי הרגזתי מישהו! י.ד. ראה את מצוקתי, הוביל אותי לכיסאי, ובעומדו מעליי, נרגש עד מאוד, המשיך לדבר: "מידת השכר שיהודי מקבל גדולה כמידת הקושי לקיים מצווה! הקב"ה פעמים מערים קשיים גדולים בפני האדם, ובדיעבד גם בוחן אצלו דבקות באמונה וכוח רצון ונחישות", ולסיכום הוסיף: "לפום צערא אגרא".

לרגע היה נדמה שהאיש התחרפן! על מה הוא מדבר? הרי שכחתי בבית טלית ותפילין, וזה מעשה לא נסלח ליהודי, בייחוד כשהוא נוסע לחו"ל, ולא רק זה – והתפילה היתה חטופה, ולכן נתמלאתי צער ורגשי אשמה – על זה מקבלים שכר?

נוסע אחר שישב לידי הסכים להתחלף עם י.ד., וכך, סמוכים זה אל זה הפלגנו בדיבורים, כלומר, הוא דיבר ללא הרף, ואני מקשיב וכך הסחתי דעתי מהפניקה שאוחזת בי בזמן טיסה. כן, אני שונא לטוס!

י.ד. סיפר שהוא תושב לונדון, ימיו עוברים בנסיעות עסקים, משפחתו דתית-מסורתית, אך הוא התחזק מאוד ונהיה לחרדי. לפני שנים אחדות פשט רגל, כשהנדל"ן קרס בסיטי של לונדון, אך האמונה חיזקה אותו עד שעסקיו פרחו מחדש. עכשיו החל לדבר על הגאולה הקרבה לבוא, על הסובלנות, על יראת שמיים ועל הצורך לעשות מעשים טובים. הרֵבָה לצטט דברי חכמים, טען שרוב האנשים "עיוורים" מלראות שללא אמונה ומצוות – החיים חסרי תוחלת.

לומר. כל הנמצאים באוטובוס, כולל היהודים שביניהם, הפנו מבטים תמוהים לעבר שני הטיפוסים, אחד בבגדי תייר ממלמל מילים משונות, שם את ידיו על ראשו של השני הלבוש שחורים ועטור זקן – מה הם חשבו עלינו?

עם גמר "הברכה" נפרדנו בלחיצת ידיים ובהבטחה ששוב וניפגש – לא לפני שהחלפנו בינינו כתובות ומספרי טלפון. התברר שהיהודי גר ב־גולרס גרין, שכונה יהודית בלונדון – שני רחובות מביתה של אחותי, שהיא אזרחית בריטית! העולם נהיה פתאום קטן וידידותי.

עברו כמה שבועות, הטיול הסתיים, רעיתי ואני שוב בבית. אני מצלצל ל־י.ד. לדרוש בשלומו. הוא כבר יצר קשר עם אחותי, ועזר לה באיזה עניין. חלפו חודשים, כל אחד בענייניו. בינתיים אסון התאומים היָּכָה באנושות החופשית. לפני שבוע, בתחילת חודש אדר, טלפנתי אליו מסקרנות – עברו שמונה חודשים מהפגישה במטוס וגם קשר הרי צריך לְשַׁמֵּר! פעמיים לא הייתה תשובה. עם הצלצול השלישי השארתי הודעה. לאחר כמה שעות טלפון הבית השמיע קול. י.ד. היה בצד השני. מייד החל לדבר, כאילו לא נפרדנו. שוב שמעתי את קולו הסמיך והמתכתי. הוא גילה לי היכן יש סימוכין בכתובים על בְּן־לאדן, על מגדלי התאומים, ועוד אמר שעומד להתרחש משהו רציני בינינו ובין אחת מארצות ערב. לא, הוא לא דיבר על הגאולה הקרבה.

בסוף השיחה, בהיסוס ובהתרגשות שאלתי בקשר לברכה שביקש ממני.

לא ציפיתי שיענה, הרי זו גלישה לאינטימיות, אל תוך תוכו של סוד ההוויה.

י.ד. ענה בשמחה אך במהירות, כאילו כנגד עין הרע: "זה בסדר. זה בסדר."

לבי פעם בחזקה: "מה זאת אומרת בסדר?"
 "זה בסדר, זה בסדר, ברוך השם אנחנו בחודש השמיני!"

איחלתי להם לידה קלה ושיהיה במזל. לבסוף נדברנו בעזרת השם, להיפגש, אולי הקיץ, בלונדון, הרי אנחנו ידידים ותיקים. ■

לפתע נעצר והוסיף: "כתושב לונדון אני נוסע תמיד בטיסות ישירות, זו הפעם הראשונה שהזמנתי טיסה עם חניית באתונה, שאלתי את עצמי למה קניתי כרטיס שיחייב אותי לשהות כמה שעות טובות באתונה, כאשר אשתי ממתינה לי בלונדון? – כעת אתה הסברת לי מדוע! מישהו כיוון אותי מלמעלה שאזמין טיסה דרך אתונה כדי שאתה תִּזְכֶּה אותי בעשיית מצווה!"

נרעש מהדברים האלה שאלתי את עצמי האם זה בגדר מצווה להשאיל טלית ותפילין ליהודי אחר, כדי שיתפלל?

בינתיים התקררנו ליעד, וביודעי שהוא איש העולם, שאלתי האם הוא יודע כתובות וטלפונים של בתי עסק ומסעדות כשרים באתונה? "תיכף אברר", ענה, ומייד שלף מחשב נייד ושלח מייל לאישתו בלונדון. "היא מתמצאת בתחומים האלה". ואכן, בדלפק הקבלה של המלון באתונה המתין לנו פקס ובו פירוט המבוקש, ובנוסף כתובת משרדי הקהילה בעיר ובתי מלון שמגישים ארוחות כשרות.

המטוס נחת. הצטופפנו בתוך האוטובוס, מתכוננים לפרידה – כל אחד לדרכו. י.ד. לקח את ידי לפתע ואמר: "תן לי ברכה". הייתי נדהם וגמגמתי: "סליחה?! מה ביקשת?". "תן לי ברכה", חזר ואמר, "אני נשוי פעם שנייה. אשתי גיורת. אנחנו לא מצליחים להביא ילד לעולם – תן לי ברכה". כאן ממש הייתי בטוח שהבן אדם התחרפן: "מה אתה רוצה ממני? אני לא ראוי לדברים האלה. תפנה לרב! אני יהודי פשוט!" י.ד. התעקש. "לא, אתה יהודי צדיק! הרעשת עולמות למעלה! יש לך זכויות, קיימת מצווה למרות הטרחה והקושי. תן לי ברכה! אולי בזכותה אקיים גם אני מצוות פרו ורבו!"

מה יכלתי לעשות? יהודי שעזר לי לקיים מצווה, והרגיע אותי במשך הטיסה, ובכן, אמרתי לעצמי, אם זה רצונו של הקב"ה שאניח את ידי על ראשו, ואמלמל כמה מילים ששמעתי מפי הרב – ובכן, מי אני שאסרב? והייתה זו סיטואציה סוראליסטית ביותר שהתרחשה בין שני יהודים בעיר זרה, באוטובוס של גויים – אני שם את ידי על ראשו וממלמל: "יברך אתכם הַשֵּׁם בפרי בטן, ותזכו לגדל ילד לתורה ולמצוות" – משהו כמו שהרב בוודאי היה נוהג